

Är du sakkunnig i en aktuell fråga? Sänd ditt inlägg till debatt@di.se Bifoga högupplöst porträttfoto. Textlängd 2 500–6 000 tecken inklusive blanksteg.

En viktig princip i lagstiftningen om aktiebolag är att medarbetare och ägare inte är personligen ansvariga för företagets skulder. Det gäller inte skatten. Om ett bolag har likviditetsproblem och saknar medel att betala skatten i rätt tid måste i princip bolagets företrädare omgående vidta ingripande åtgärder som att avveckla bolaget. Det skriver **Roger Persson Österman**, professor i juridik.

ALLVARLIG FÖRSENING. En försenad skattebetalning är alltså klassificerat som något mycket allvarligt och närmast att likna med ett strikt ansvar. Det överskrider med råge de åtaganden som associationsrätten ålägger företrädare för aktiebolag, menar Roger Persson Österman.

FOTO: KENNY BENGSSON

Slopa företräddaransvaret

Företagare tar risker i sina verksamheter och det händer att de misslyckas. Samtidigt är företagande viktigt för Sveriges välbefinnande och den svenska välfärdsmodellen. Konsekvenserna av ett misslyckande får inte vara alltför brutala – det måste vara möjligt för en företagare att få en andra chans. Hjälp till stränga konsekvenser för ett affärsmässigt felslut ska inte hämma svenskt företagande i stort. Därför föreslår jag att företräddaransvaret för skatter, i dess nuvarande utformning, bör tas bort.

I en ny rapport till Entreprenörskapsforum, **Företräddaransvaret – Kan det avskaffas?**, som lanseras i dag beskrivs hur allt företagande är ett risktagande och att företagare därför måste vara villiga att ta risker. Är riskerna för stora hämmar det företagandet.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar omfattas av en princip om begränsat ansvar. Det betyder att ägarna till bolagen inte är personligen ansvariga för skulderna. Inte heller ledningen av bolagen är personligen ansvariga. Principen anses mycket viktig och möjliggör ett rimligt risktagande och en effektiv kapitalbildning. Du kan ta anställning i en ledande roll eller satsa pengar i ett bolag utan att behöva vara orolig för att företagets skulder senare utkrävs av dig.

Du vet vad du riskerar.

Det finns givetvis också ägare och företagsledare som agerar illojalt till skada för såväl enskilda som samhället. I bolagsrätten finns därför ett antal undantag från principen om begränsat ansvar i allvarligt klandervärda situationer. Dessa undantag är i många hänseenden noga övervägda och ger uttryck för en balans mellan de olika intressena.

Så är inte fallet vad gäller personligt ansvar kopplat till ett bolags skatteskulder. Ansvar för skatteskulder är betydligt strängare än för andra skulder. Om ett bolag har likviditetsproblem och saknar medel att betala skatten i rätt tid måste i princip bolagets företrädare omgående vidta ingripande åtgärder som att avveckla bolaget. Om det inte sker på förfallodagen anses företrädaren ha agerat illojalt och oseriöst på ett sådant sätt att personligt ansvar bedöms som en rimlig följd.

Förra året föll också 350 domar om företräddaransvar. En försenad skattebetalning är alltså klassificerat som något mycket allvarligt och närmast att likna med ett strikt ansvar. Det överskrider med råge de åtaganden som associationsrätten ålägger företrädare för aktiebolag.

Om företrädaren tror att likviditetsproblemet är tillfälligt, till exempel för att bolaget väntar på en stor inbetalning från en kund, och avvaktar med åtgärder, är det fara

”Företräddaransvaret för skatter i dess nuvarande utformning måste tas bort.”

å färde. En mycket stor risk uppstår för att företrädaren själv måste betala skatten. Detta gäller i princip alla bolagets företrädare (styrelseledamöter), även de som inte ens är ansvariga för skattebetalningarna.

Det särskilda företräddaransvaret för skatteskulder strider mot viktiga associationsrättsliga principer. Ansvar för företagshämmande och ökar riskerna med att driva företag betydligt. En nystart kan i praktiken ofta vara omöjlig för en person som ålagts ett strängt företräddaransvar. Det skatterättsliga företräddaransvaret är hårdtagat utformat som ett mycket strängt straff för den som inte betalar en skatteskuld i tid.

Samtidigt är företräddaransvaret ett medel som Skatteverket kan använda för att skydda såväl statsfinanserna som andra företag från osund konkurrens av illojala och kriminella företagare. En lindring av regelverket bör kombineras med åtgärder mot kriminella förfaranden.

Mina förslag till lättnader och skärpningar är därför:

► Att företräddaransvaret för skatter i dess nuvarande utformning tas bort.

► Att tidpunkten för inbetalning av personalskatter (källskatt på lön och arbetsgivaravgifter) flyttas mycket nära löneutbetalningstillfället. Förändringen minskar behovet av ansvarsregler.

► Skatteverkets mandat att bevilja anstånd med skattebetalning före-

slås öka. Syftet är att stärka möjligheterna för Skatteverket att arbeta konstruktivt och proaktivt i sitt borgenärsarbete. Bolag med likviditetsproblem bör ges positiva incitament, så kallade ”nudges”, till att ta tag i problemen.

► Den formella rättssäkerheten för skattebetalaren bör stärkas genom att en tidsbegränsad villkorad rättighet till anstånd med skatteinbetalning införs.

► Ett straff för skatteinbetalningsbrott/skatteborgenärsbrott införs för de företrädare som agerar allvarligt klandervärt. Det straff som kan komma ifråga ska endast träffa de företrädare som har agerat klandervärt i genuin mening.

► Ett generellt ekonomiskt ansvar för skatteskada ska aktualiseras för den som begår skatteinbetalningsbrott/skatteborgenärsbrott och/eller andra typer av skattebrott. Ett sådant ansvar saknas i dag varför skattebrottslingar kan få behålla vinsten av sitt brott. Det måste ändras.

I stället för att straffa företagare som misslyckas ger mina förslag incitament för fler nya och sysselsättningsskapande företag. Något som gynnar staten, anställda och samhället i stort.

ROGER PERSSON ÖSTERMAN
Professor juridiska institutionen,
Stockholms universitet.

Di Vet du
mer i ämnet?

Mejla din
replik till
debatt@di.se